

El paper moneda municipal anoienc (1937-1938)*

XAVIER JORBA I SERRA**

Des dels primers mesos de la guerra civil, Catalunya va viure una escassetat de moneda motivada per la retirada de la moneda de plata i de coure per part del govern republicà. La manca de moneda petita o fraccionària causà greus dificultats en les transaccions comercials del dia a dia. Per resoldre aquesta situació, el govern de la Generalitat dotà als ajuntaments amb el dret d'emetre moneda fiduciària de petits valors de curs legal i obligatori, però limitada al seu terme municipal. El Govern central republicà, amb seu a València, per decrets del Ministeri d'Hisenda i Economia, publicats a la *Gaceta de la República* dels dies 8 de gener i 25 de febrer del 1938, invocant que el sistema monetari i l'emissió fiduciària eren un privilegi de l'Estat espanyol, prohibí l'emissió i circulació de tot el paper moneda i altres tipus monetaris emesos per les corporacions i organismes locals, declarant-los il·legals i ordenant-ne la retirada en el termini d'un mes sota el control dels seus inspectors, promentent que la diferència entre les quantitats nominals emeses i les reembossades pels bitllets recollits quedaria a benefici del Tresor Públic de l'Estat, i declarant que només serien de curs legal les emissions del Tresor Públic Espanyol o del Banc d'Espanya. Aquests decrets provocaren malestar en els ajuntaments que havien emès bitllets, cosa que obligà que la majoria dels acords municipals n'ordenessin la retirada definitiva a partir del tercer trimestre de l'any 1938.¹ A la zona ocupada per l'exèrcit franquista, la situació va ser de daltabaix, ja que el paper moneda era anul·lat i retirat sense cap compensació econòmica per part de les noves autoritats.

Els pobles que presentem a continuació són tots aquells els arxius municipals dels quals hem pogut visitar a la recerca de les actes municipals de 1936-1939. Alguns els han conservat i d'altres van viure la seva destrucció o desaparició

* El nostra agraïment a Aureo-Calicó per la cessió d'imatges de bitllets que apareixen en aquest article.

** Doctor en Història Moderna i membre de la SCEN.

1. TURRÓ MARTÍNEZ, Antoni: *Les emissions monetàries oficials de la guerra civil (1936-1939)*. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (Institut d'Estudis Catalans). Barcelona, 2007, pàg. 41-42.

durant la guerra. Hi ha un petit conjunt de poblacions que presentem pel fet d'haver trobat, a l'ACAN,² una relació de cartes que varen ser enviades des dels diferents municipis al consistori igualadí, el qual tenia l'obligació de fer una recopilació de tots els bitllets emesos per les diferents corporacions municipals per tal d'enviar-los a la Conselleria de Finances de la Generalitat de Catalunya.

Bitllets municipals d'Argençola

No hem pogut accedir a l'arxiu municipal d'Argençola. Malgrat aquest impediment, sabem que el ple municipal va aprovar, el 22 d'agost de 1937, la creació dels valors de 50 cèntims i 1 pesseta per un import total de 1.500 pessetes.³ També hem trobat a l'ACAN⁴ la carta enviada pel secretari d'Igualada demanant al secretari municipal d'Argençola l'enviament d'una col·lecció dels papers-moneda de 50 cèntims i d'1 pesseta emesos pel seu municipi.

“Ajuntament d'Igualada. Secretaria General

Referencia: Col·lecció de Segells

Ciutadà Secretari de l'Ajuntament de Argençola

Distingit company:

A petició del Company Secretari de l'Ajuntament de Barcelona, sou pregat de trametre un exemplar de tot el paper moneda llançat a la circulació per aquest municipi, cas d'haver-ne editat, a l'objecte de confeccionar una col·lecció d'aquell paper de la nostra Comarca, l'import del qual podeu disposar-ne en la forma que creieu més convenient.

Agraït per tot quant feu per aquesta col·lecció quedo vostre i de la causa 18/10/1937 Secretari”.

2. ACAN (Arxiu Comarcal de l'Anoia).

3. TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 73. Per veure una descripció detallada dels diferents valors, vegeu-ne la pàg. 313.

4. ACAN (Arxiu Comarcal de l'Anoia) - AMI (Arxiu Municipal d'Igualada) 731/11 Varis. Lligall de 1936.

Bitllets municipals del Bruc

Al Bruc es van fer tres emissions de paper moneda. La primera emissió s'acordà fer-la el dia 7 de maig de 1937 (llibre d'actes del 18/11/36 – 5/11/37), el mateix dia que es multà el comerciant Carles Estrada per haver fet, pel seu compte, bitllets d'una pesseta. La primera emissió van ser uns cartrons del valor d'1 pesseta, impresos per una sola cara en la qual no hi figurava cap emblema, només una senzilla orla i amb la signatura a mà. Una segona emissió del 25 de juny de 1937 foren unes cartolines del valor de 25 cèntims amb un enquadrament per una línia de punts. Se'n feren dues edicions en cartolina de diferent qualitat. De la primera emissió, el valor emès va ser de 3.000 pessetes, i de la segona, 1.000 pessetes. Tant els cartrons com les cartolines portaven a l'anvers un segell tampó de color violeta i de forma rodona amb el nom de l'Ajuntament del Bruc.

El setembre de 1937 es feu una nova emissió de bitllets amb valors d'1 pesseta, 50 cèntims i 25 cèntims per un import de 7.300 pessetes. Aquests foren impresos per la tipografia "El Secretariat Català" de Barcelona sobre paper de la casa Josep Guarro. Dels d'1 pesseta, un tiratge de 4.300, i dels 50 i 25 cèntims, un tiratge de 4.000 cadascun d'ells.⁵

A l'ACAN⁶ es conserva la carta enviada el 22 de novembre de 1937 per les autoritats municipals del Bruc a l'Ajuntament d'Igualada sobre l'ordre d'enviar, a la Conselleria de Finances de la Generalitat, exemplars dels bitllets municipals emesos pel municipi.

5. ESTRADA I PLANELL, Gemma: *La Guerra civil al Bruc*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995. Comparant les dades amb les publicades per TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 95, podem observar diferències en el volum de l'import total de pessetes, en la primera i tercera emissió, a excepció de la segona emissió, que coincideix amb les dades trobades a les actes municipals de l'Ajuntament del Bruc.

6. ACAN. AMI 731/11 Varis. Lligall de 1936.

*“Secretari de l’Ajuntament del Bruc, 22/11/1937
Ciutadà Secretari de l’Ajuntament d’Igualada*

Distingit company: Amb plau de remersar-vos els adjunts dos bitllets de 1 pesseta i 0,50 ptas., editats per aquest Ajuntament. En quan tinguem els de 0,25 que ja tenim encomanats també enviaré, tal com demaneu en la vostra lletra. L’import podeu enviar-lo en segells de correu o be de la manera que creieu millor

Es despedeix el vostre company Joan Martí”.

Bitllets municipals de Calaf

No hem pogut consultar les actes municipals de Calaf per saber el volum d’emissió realitzat per l’Ajuntament. Malgrat això, hem localitzat a l’ACAN⁷ la carta enviada pel secretari de l’Ajuntament de Calaf al d’Igualada sobre la recopilació dels bitllets emesos.

“Joaquim Closa i Miret, Secretari de l’Ajuntament de Calaf

Distingit company:

Aci us trameto els exemplars que em demanàveu del paper moneda emès per aquest Ajuntament.

Us saluda el vostre afm company i amic”.

Turró explica que els bitllets es van fer de plàstic, un fet que els converteix en una de les primeres emissions a nivell mundial fabricades amb aquest tipus de material.⁸ La primera emissió consta dels valors d’1 pesseta i 50 cèntims per

7. ACAN. AMI 731/11 Varis. Lligall de 1936.

8. TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 109. Per veure una descripció detallada dels diferents valors, veure l’obra dalt referida, pàg. 395.

un total de 15.000 pessetes. A la segona emissió es van tornar a fer els valors d'1 pesseta, 50 cèntims i s'hi va afegir el valor de 25 cèntims per un import total de 7.000 pessetes.

Bitllets municipals de Castellolí

A l'Ajuntament de Castellolí es conserven les actes municipals de l'any 1937-1938. La visita i la consulta dels llibres d'actes municipals va resultar decebedora. Al llarg de tot el període no consta cap referència a l'aprovació, per part del ple municipal, de l'emissió dels bitllets municipals. Per sort, una carta que es conserva a l'ACAN⁹ ens diu que l'Alcaldia de Castellolí, el 22 de novembre del 1937, va enviar al secretari municipal d'Igualada una mostra dels exemplars del paper moneda emesos per ser enviada després al conseller de finances de la Generalitat de Catalunya.

*“Alcaldia de Castellolí
Castellolí 22 de novembre del 1937*

Distingit company Em plau adjuntar-nos els exemplars de paper moneda que ha posat en circulació aquest municipi, responent a la vostra indicació. L'import que no val la pena podeu si us plau remetre'l en segells. Desitjant nova ocasió complaure-us quedo vostre afín.

Secretari J. Sagristà”

9. ACAN. AMI 731/11 Varis. Lligall de 1936. A TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 109, afirma que es varen fer quatre emissions, un fet que no es pot reflectir per no aparèixer cap informació en les referides actes municipals de l'Ajuntament de Castellolí.

Bitllets municipals de Copons

A l'Ajuntament de Copons es conserven les actes municipals dels anys 1937-1938. La seva lectura detinguda ens ha permès trobar l'acord per aprovar l'emissió de paper moneda municipal. Així, l'1 de juliol de 1937 *"s'acorda fer una emissió de cartró moneda de quantitat 500 ptes en vals de 1 pta i 500 ptes més en vals de 0,50 ptes al objecte de constituir una base de moneda fraccionària per al normal desenvolupament del comerç al terme municipal. Josep Ramon, alcalde; Josep Canals i Huguet, secretari interventor"*. Al cap d'un any, el 25 de juny de 1938, l'ajuntament *"dona també informe de les gestions realitzades en la Direcció General del tresor i Banc d'Espanya per tal d'adquirir el paper i moneda fraccionària per a canviar i retirar l'emissió de l'Ajuntament. Alcalde, A. Vilaseca"*.¹⁰

També ha arribat a conservar-se un bitllet del Centre Republicà de Copons de 10 cèntims.¹¹ Preguntant a la gent més gran del poble, ningú no recorda que el citat centre republicà emetés moneda durant la guerra civil espanyola. El bitllet mostra molta semblança als emesos per l'ajuntament.

10. Val a dir que el volum total de l'import en pessetes de l'emissió difereix del que publica TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 115. Cal valorar que l'import va ser la meitat del que indica Turró, un fet que ens pot indicar la raresa d'aquests bitllets.

11. Una casa numismàtica de Barcelona va treure el bitllet a la venda en línia l'any 2017.

Bitllets municipals d'Igualada

L'ajuntament igualadí no conserva les actes municipals dels anys 1936-1939. L'única manera d'assolir la informació ha estat la lectura del Full Oficial del Consell Municipal d'Igualada que es conserva a l'ACAN. L'emissió de moneda municipal igualadina va ser de les més importants del territori català.

El 8 d'abril de 1937, l'alcalde feia publicar el pregó pel qual l'ajuntament començava l'emissió de moneda municipal:

“L'Ajuntament, davant de l'escassetat de moneda fraccionària i per tal de facilitar el canvi en les operacions de compra-venda del comerç, a emès deu mil vals de pesseta i cinc mil vals de cinquanta cèntims, els quals podran ésser adquirits i canjeats en les Oficines de Recaptació d'aquest Municipi.

Aquests vals van numerats i al dors estan marcats amb el segell sec de l'Ajuntament, sense quins requisits no són vàlids.

Queda suprimida la circulació de tota mena de vals emesos per particulars”.

Davant el nombre elevat d'emissions, he decidit fer un quadre que les resumeix:

Valors data	2 Pessetes	1 Pesseta	50 Cèntims	25 Cèntims	10 Cèntims	5 Cèntims
07/04/1937		10.000	5.000			
13/04/1937		5.000	10.000			
11/05/1937		5.000	10.000			
01/06/1937		5.000	10.000			
29/07/1937		10.000	20.000	20.000		
21/08/1937		10.000	20.000	40.000		
04/12/1937	30.000				50.000	50.000
02/03/1938	retirada	retirada	retirada	retirada	retirada	retirada

El 26 de gener de 1938, l'ajuntament publica el volum total de les seves emissions: 165.000 pessetes.¹²

Durant la tercera emissió, l'ajuntament justifica la manca de circulat per què *“hi ha molts pobles de la comarca que, per mitjà d'acord municipal, han adoptat la moneda emesa per aquest Ajuntament”*, com els casos de Rubió o de Vilanova del Camí. El ban que anunciava l'emissió del 29 de juliol de 1937 adverteix que els vals d'assistència social no serien reconeguts per l'ajuntament igualadí, però donaven deu dies per poder-los bescanviar pel paper moneda emès pel consistori o utilitzar-lo durant aquest període a les diferents botigues de queviures. El 24 d'agost, l'ajuntament informava als ciutadans igualadins que tots els papers-moneda emesos havien de portar el timbre sec de l'Ajuntament. Assenyalava *“que tots els vals que no siguin d'aquestes característiques no seran vàlids, i per tant, no subjectes a reembors”*. El 8 de desembre, l'ajuntament detecta que hi ha reticències per part dels particulars i establiments a utilitzar aquest tipus d'emissions.

El 2 de març de 1938, l'ajuntament començà la cancel·lació dels vals-moneda, però reconeix que l'operació tardarà bastants dies. Els valors municipals continuarien vàlids fins que sortissin els bitllets emesos pel govern de la República espanyola.

L'Ajuntament d'Igualada també va enviar una carta amb els exemplars dels bitllets emesos al ciutadà comissari general de Museus de Barcelona:¹³

“Per tal de contribuir a les funcions del Gabinet Numismàtic que aqueixa Comissaria General de Museus vé continuant amb tant d'encert i en justa correspondència a la vostra atenta comunicació del 31 d'Agost proppassat, rebuda abans d'ahir, aquesta Alcaldia es complau en trametre-us dos exemplars de cadascun dels vals-moneda posats en circulació i editats per aquesta Municipalitat, per a facilitar als seus habitants, la moneda fraccionària que tant freturava.

Salut. Igualada, 14 de setembre del 1937. L'Alcalde Pere Bertran”.

12. Val a dir que les dates i el volum total de l'import de les diferents emissions difereix força de les publicades per Turró Martínez, ja que les reals són molt més altes que les conegudes fins aquest moment.

13. ESTRADA RIUS, Albert: “Manca de moneda i emissions d'emergència durant la guerra civil a Catalunya” dins d'*Altres formes de dinar: dels vals al Banc del temps*. Barcelona, 2015, pàg. 111.

Bitllets municipals de Jorba

El municipi de Jorba també ha conservat al seu arxiu les actes municipals de l'any 1937 i 1938. El llibre d'actes va des del desembre de 1935 fins al maig de 1938. El 7 d'octubre de 1937, l'alcalde de Jorba, Joan Martí Senserrich, “a proposta de la presidència s'acordà per unanimitat que per tal de resoldre el problema de la manca de moneda fraccionaria que faciliti els canvis sigui posat en circulació una emissió de vals moneda en vals de 0'50 pts i una pesseta per valor de 520 pessetes amb 50% les quals restaran garantides amb igual quantitat de bitllets del Banc d'Espanya dipositats en la caixa municipal. Així mateix fou acordat que dit paper moneda sigui de curs legal obligatori dintre del terme municipal i que tan promte com l'estat o la Generalitat de Catalunya resolguin aquesta anormalitat produïda per les actuals circumstàncies siguin retirats de la circulació”.¹⁴

Bitllets municipals d'Òdena

L'Ajuntament d'Òdena, el 17 d'abril de 1937, aprovà l'emissió de vals municipals de curs obligatori a tot el terme per valor de 2.500 pessetes, distribuïts de la següent manera: 500 pessetes en bitllets d'1 pesseta i 2.000 pessetes en bitllets de 50 cèntims (4.000 bitllets). El pas dels mesos va fer evident la necessitat de moneda de valor més petit, i l'ajuntament acordà, el 16 d'octubre de 1937, l'emissió de 200 pessetes en paper moneda de 10 i 5 cèntims (1.000 i 2.000 bitllets respectivament). Val a dir que el volum total de l'import difereix enormement del presentat per Turró, tant en la pesseta i els 50 cèntims com els 10 i els 5 cèntims. Aquesta diferència ens permet entendre per què són tan difícils de veure els valors petits, mentre que els valors més grans podrien haver estat falsificats en gran nombre en dates posteriors.

14. Les actes municipals de Jorba confirmen el curt tiratge que es va realitzar i mostren una diferència molt important de 2.500 pessetes respecte a la publicada per Turró Martínez. Això explica la raresa i la dificultat per trobar aquests dos bitllets.

A l'ACAN¹⁵ es conserva la carta tramesa per les autoritats odenenques a les autoritats igualadines sobre l'obligació d'enviar una mostra dels exemplars emesos com a bitllets municipals. Crida l'atenció que també van enviar una mostra dels bitllets emesos per l'Ajuntament de Montbui.

*“El Secretari de l'Ajuntament d'Òdena
Al company Secretari de l'Ajuntament d'Igualada*

D'acord amb la vostra carta del 18 de l'actual em plau de remetre-us amb la present un exemplar del paper moneda posat en circulació pels Ajuntaments d'Òdena i Montbui.

Salut, Joan Gas i Belenguer, 26 novembre 1937”.

Bitllets municipals de la Pobra de Claramunt.

La visita a l'arxiu municipal de la Pobra de Claramunt va permetre localitzar les actes municipals del juliol de 1936 fins a l'abril 1938. El 12 de juny de 1937, l'alcalde, Antoni Casanovas, proposa l'emissió per un valor total de 1.500 pessetes de cartó moneda:¹⁶

- 500 bitllets d'1 pesseta
- 1.500 bitllets de 50 cèntims
- 1.000 bitllets de 25 cèntims.

15. ACAN. AMI 731/11 Varis. Lligall de 1936.

16. Les actes municipals de la Pobra de Claramunt permeten veure que Turró no va comptabilitzar els bitllets de 25 cèntims per a la primera emissió, que sumaven un import de 250 pessetes.

Per aquest motiu, acorden “*posar en coneixement del Servei de la Generalitat de Catalunya haver acordat fer aquesta emissió per a resoldre el problema de la manca de moneda fraccionària i que els esmentats bitllets seran retirats de la circulació tant prompte sigui resolt aquest important problema*”.

L'11 setembre de 1937 decideixen retirar de la circulació d'aquest municipi els bitllets d'altres municipis i es donen les corresponents ordres perquè no s'admetin i perquè es faci una nova emissió de bitllets:¹⁷

500 bitllets d'1 pesseta
1.000 bitllets de 50 cèntims.

El 9 d'octubre de 1937, es va fer una nova emissió per un total de 7.000 pessetes:¹⁸

4.000 bitllets d'1 pesseta
4.000 bitllets de 50 cèntims
4.000 bitllets de 25 cèntims

Les actes no ens informen d'una quarta emissió on es poguessin fer els cartons dels valors de 10 cèntims i de 5 cèntims, tal com ens assenyala Turró a la seva obra.¹⁹

17. Les actes municipals tornen a mostrar l'equivocació de Turró, qui assenyala que es van fer, a la segona emissió, els valors de 50 i 25 cèntims per un total de 1.000 pessetes, quan en realitat es va fer una emissió dels valors d'1 pesseta i de 50 cèntims.

18. Les actes municipals tornen a mostrar l'error de Turró, qui assenyala una emissió total de 8.750 pessetes, quan en realitat van ser 7.000 pessetes.

19. TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 181.

Bitllets municipals de Prats d'Anoia (abans i ara, Prats de Rei)

La consulta realitzada a l'arxiu municipal de Prats de Rei ens ha conformat la pèrdua dels llibres d'actes municipals corresponents als anys 1936-1939. Van creat valors d'1 pesseta i de 50 cèntims.²⁰ Creiem que el volum total de l'import de l'emissió ha de ser d'entre 500 i 1000 pessetes, molt inferior al manifestat per Turró. Malgrat aquest impediment, incorporem un exemplar emès per aquesta població.

Bitllets municipals de Tous d'Anoia (abans i ara, Sant Martí de Tous).

La visita a l'arxiu municipal de Sant Martí de Tous va donar els resultats esperats. A la carpeta de fulls de 1937 vàrem trobar els acords d'emissió dels papers moneda municipals. El 6 de febrer de 1937, l'alcalde, Francesc Trulls Carrulla, aprovava en el ple municipal l'emissió de vals d'1 pesseta *"seguidament i en vista de la manca de plata, i principalment de les monedes d'una i dues pessetes, l'Ajuntament acorda fer una emissió de vals d'una pesseta en nombre de 1.000 per facilitar el canvi en les tendes de queviures i demás, quina circulació serà obligatòria dintre d'aquest terme municipal, responent de l'import d'aquesta emissió els cabals d'aquest Ajuntament"*. Dos mesos més tard, el 23 d'abril de 1937, el mateix alcalde presenta al ple municipal la necessitat de fer una nova emissió de vals d'1 pesseta i incorporar-hi també l'emissió de bitllets de 50 cèntims: *"seguidament en vista de la manca de plata i principalment de les monedes d'una pesseta i cinquanta cèntims i tenint en compte les manifestacions de la Comissió del Comerç d'aquesta població, l'Ajuntament acorda autoritzar fer una emissió de 1.000 vales de 1 pta i 1.000 vales de 0,50 ptes per tal de facilitar el canvi en les tendes de queviures i demes quina circulació serà"*

20. TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 187. Per veure una descripció detallada dels diferents valors, vegeu-ne la pàg. 695.

obligatòria dintre d'aquest terme municipal responent de l'import d'aquesta emissió els cabals d'aquest Ajuntament, mitjançant l'entrega dels esmentats vals pels seus tenedors a les Oficines d'aquest Ajuntament". Però l'emissió no va ser suficient per cobrir les demandes del veïnat. Novament, el 28 de maig de 1937, el ple municipal aprova una nova emissió: "per últim a proposta de la Presidència i atenent a les peticions formulades pel veïnat, l'Ajuntament acorda ampliar l'emissió de vals per a facilitar el canvi en aquest terme municipal de la forma següent: 1.000 vals de 1 pta, i 1.000 vals de 0,50 ptes quina circulació serà obligatòria dintre d'aquest terme municipal, responent de l'import d'aquesta nova emissió els cabals d'aquest Ajuntament, que seran abonats tant prompte l'Ajuntament acordi retirar-los de la seva circulació, o bé la Generalitat de Catalunya o l'Estat resolgui aquesta anormalitat".²¹

Bitllets municipals de Vallbona d'Anoia.

La consulta realitzada a l'arxiu municipal de Vallbona d'Anoia va ser força fructífera. El 15 de maig de 1937, l'alcalde, Josep Rigol i Sellarès, "*davant de l'escassetat de moneda fraccionària, s'acordà fer una emissió de vals per un import total de 1.250 pessetes, posant-los en circulació de la forma següent: 1.000 pessetes en vals d'una pesseta i 250 pessetes en vals de 50 cèntims de curs obligatori per tot el terme municipal en reserva d'igual quantitat en bitllets del Banc d'Espanya o de la Generalitat dipositada a la Recaptació municipal. Aquests vals seran retirats de la circulació tant prompte de la Generalitat de Catalunya i l'Estat resolguin aquesta manca de moneda fraccionaria*".

21. Cal remarcar que TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 229, desconeix el total de l'import en pessetes de les diferents emissions de bitllets, així com també l'existència d'una tercera emissió, que ell confon, i creu que es van fer dues edicions d'identica presentació però amb diferent qualitat de cartolina.

No n'hi va haver prou, ja que el 3 de juliol de 1937 les actes ens diuen “*com que els vals emesos en virtut de l'acord del 15 de maig són insuficients i per altra part la seva mala qualitat fa que amb facilitat quedin inutilitzats, s'acorda fer una emissió de vals de millor qualitat*” i per les quantitats següents:²²

1.500 pessetes en vals d'1 pesseta
500 pessetes en vals de 50 cèntims
250 pessetes en vals de 25 cèntims

En posar-se aquests vals en circulació, van ser retirats els de la primera emissió.

El 26 de setembre del mateix any, les actes ens diuen que els bitllets van ser fabricats a la impremta Codorniu d'Igualada per un cost de 40 pessetes. La factura era per pagar la impressió de 3.500 bitllets. Però, les dificultats de circulació continuen. El 23 de novembre, com que “*s'ha palesat la manca de moneda fraccionària de les classes de 10 i 5 cts, s'acorda fer una emissió de 2.000 vals de 10 cts i, 2000 vals de 5 cts i, s'encarrega la confecció dels mateixos a l'impremta Codorniu d'Igualada*”. Aquestes emissions de 10 cts i 5 cts possiblement no es van arribar a realitzar ja que no coneixem cap d'aquests bitllets ni els trobem a les col·leccions més importants. Aquesta emissió també era desconeguda per Turró.

El 24 de setembre de 1938, a l'igual que a la majoria dels municipis catalans, l'ajuntament determina la retirada dels bitllets: “*s'acorda concedir en termini de seixanta dies per retirar el paper moneda emès per aquest ajuntament complimentant així el disposat per la Generalitat*”.

22. Aquesta segona emissió va tenir un import molt més baix del que informa TURRÓ: *Les emissions monetàries...*, pàg. 232.